MEČ DAMOKLŮV

…ORNÉ VYDÁNÍ
…ÁSNICKÝCH SPISŮ
…SLAVA VRCHLICKÉHO

VELUT ARBOR AEVO

MEČ DAMOKLŮV.

NOVÉ BÁSNĚ

JAROSLAVA VRCHLICKÉHO.

(Rok 1908).

NÁKLADEM J. OTTY V PRAZE.

1913.

Tiskem »Unie« v Praze.

Počátkem ledna osudného roku 1908 napsal Vrchlický první díl básně, kterou umístil jsem v čelo této knihy; druhé dva příšerné díly její vznikly teprve později, snad až v posledních dnech před katastrofou, která jej stihla 16. srpna téhož roku.

Zdá se, že základní myšlenka této básně*) byla v poslední době vládnoucí jeho představou: myšlenka blížícího se, neodvratného konce vrací se mu stále, někdy v celé hrůze co výslednice křečovitých zápasů, jindy zase s klidem mudrce, který vyrovnává svoje účty s životem a přehlíží jeho bilanci s resignací, ba někdy i s uspokojením. Jenom zřídka dostavuje se v mysli skoro stále znepokojené a otrávené krátké vyjasnění, kde hlásí se opět chuť k životu, ba i radost z něho, jak jinak ani býti nemohlo u básníka, který život tak miloval. Ba někdy ozve se i rolnička starého humoru, ale ne již jasně, spíše chraplavě . . .

Vrchlický do poslední chvíle pilně, někdy až horečně pracoval. Tak dne 7. července, ba ještě 15. srpna — poslední den před nemocí — napsal po 10 básních; celkem napsal v těch sedmi a půl měsících, co mu z roku 1908 byly vyměřeny, asi 90 čísel lyrických, rázu skoro vesměs osobního, řadu básní epických, několik básní příležitostných, některé fragmenty dramatické (jistě započatá

*) Poslední slovo prvého dílu mohlo by čtenáře mýliti.

„Pernštejnská hra“ k otevření divadla v Pardubicích jest z této doby), dále četné ovšem překlady a studie literární. Několik málo básní z této bohaté žně zařadil do posledních dvou sbírek: „Zaváté stezky“ a „Strom života“, které vyšly již za jeho choroby, ale většinou ukládal tuto osobní lyriku pro novou sbírku, do zvláštních desk, na něž napsal vlastnoručně: „Meč Damoklův. Rok 1908“.*)

R. 1911 žádal jeho nakladatel pro „Sebrané spisy“ novou sbírku. Tehdáž vyslovil básník určité přání — bylo to, když posledně navštívil Prahu — aby nejdříve vydán byl „Meč Damoklův“. Leč rukopis nebyl definitivně připraven: na prvý pohled bylo lze poznati, že několik básní bylo jen provisorně do desk uloženo, neboť pod nadepsaný titul se naprosto nehodily, kdežto řada jiných veršů z téže doby a co hlavního, veršů svým naladěním úplně blízkých základním tónům chystané sbírky, ležela v prvopise dosud neužita. Upozornil jsem na to svého bratra a s jeho souhlasem upravil jsem sbírku.

Při pořádání jejím přispěl mi velice svojí vzácnou radou p. dr. J. Borecký, důvěrný přítel bratrův a zároveň jeden z nejlepších znalců jeho poesie, začež vzdávám mu zasloužený dík.

Předkládám veřejnosti tuto knihu jakožto prvý díl literární pozůstalosti Jaroslava Vrchlického; díly ostatní (ještě asi tři nebo čtyři svazky prací původních) následovati budou brzy za sebou.

Na pozůstalé překlady a studie dojde později.

V Praze, dne 18. listopadu 1912.

BEDŘICH FRÍDA.

---

*) Pouze dvě nebo tři básně jsou původu staršího.

MEČ DAMOKLUV.

I.

Nade mnou visí v noci, ve dne;
svůj dvousečný hrot stokrát zvedne
v mé dumy i v můj tichý cit. - -
Ó, jak se toho meče zbýt!

Na vlásku visí, okamžikem
můž' sletět . . . Co zde v tužby vzlykem?
ta nezadrží jeho spád,
když síla zniká napořád.

Na chvíli, zdá se mi, že mizí
kams v dálku, dohledu již cizí,
však rázem, než se naději,
jest konec klamných nadějí.

A přede mnou se znova zvedá,
já cítím, jak mé srdce hledá,
ať v snění nočním, shonu dne,
a já se ptám: kdy dopadne?

A chtěl bych pracovat a žíti
a stále zřím tu tenkou níti,
na které visí ostrý meč,
jak ďábla neodvratná léč.

Zvyk' jsem již všemu — on však visí,
jak od let visel, teď, jak kdysi,
jak zítra viset bude dál...
a jméno jeho... Ideál??...

II.

Zas jednou do mých snů se díváš
    svým břitkým hrotem
a nejvíce se rozechvíváš
    mým nad životem,
když nejvíc chce se vzpnout a rašit,
sny mého blaha začneš plašit.

Ať schýlen nad moudrostí věků,
    nad pěvců dumy,
neb v propast sladkých ženských vděků,
    tvůj hrot vždy umí
mně blaho otrávit, mne děsem mrazit
a zdeptaného s výše k zemi srazit.

Jen pomyšlení, v týl můj náhle
    že slétneš břitký,
mé světy zhroutíš neobsáhlé
    i snů mých kytky,
nit žití mého přetneš v okamžiku,
v žluč nektar změníš sladkých dívčích rtíků:

Mně tebou rozkoš ukradena,
    již urvu skokem,
mně tebou radost otrávena
    jest každým rokem,
vždyť vím to, stále nade mnou se míháš,
a číháš, číháš, ustavičně číháš!

Tu často sním: Jsi fantom pouhý
    mých bědných nervů,
a cítím, vrah jsi každé touhy.
    Však tíž tu servu!
Nuž bodni! — Darmo! Znikáš do oblaku
a třpytnou hvězdou jen se míháš zraku!

Dál musím žít, dál nést své břímě,
    se vléci prachem,
své s chvěním podávat ti týmě
    a mříti strachem,
že nedopíši poslední svou sloku,
že zasáhneš mne v lačném tygra skoku!

III.

    Sleť tedy již
a nenechej mne čekat — — —
    již je to tíž
se stále tebou lekat,
po plodech Tantala jen chvějným okem těkat!

    Duch můj chce žít
a srdce mé chce tlouci!
    ret můj chce pít,

co v změně nehynoucí
dá život nesmírný a hřející a vroucí!

Jsi stará Smrt?
jsi nutný všeho konec?
Jsem zvěř? Jsi chrt?
Jsem lup? a jsi ty honec?
Na úder čekáš jen, na pohřbu mého zvonec?

Či je ti vhod,
že mám se stále řítit,
tvůj lesklý hrot
na šiji stále cítit?
a nemám odvahy sám do dlaně jej chytit?

Což, přelude,
nezmizíš přece jednou?
což nebude
kdy pausy v muku bědnou?
což ruce andělů se v štít mi nepozvednou? — —

Sleť tedy, sleť! —
Však ty se nehneš ani!
Uznej a hleď,
toť horší umírání,
tak z noci k jitru až tě tušit nad svou skrání!

Nuž tedy viz,
jak tobě se již směji!
Již zmiz, či vis,
já dál svou píseň pěji,
tu hroznou úzkosti a děsu epopeji!

CO VLASTNĚ ZMŮŽEM?

Co vlastně zmůžem? — Jak to málo, málo!
A byť to naši krev i pot náš stálo,
zde náhle zeď se před očima tyčí.
Ty proti ní si rozraz lebku třeba,
co zmůžeš sám, jenž o kus rveš se chleba,
měj tura třeba sval i šiji býčí!

Ach něco zmoci! Žilo by se lehce! —
Ty stokrát chtěj a chtěj, však osud nechce,
má v nohách olovo, jak slepec kráčí.
Vstaň proti němu, stokrát couvneš zpátky,
co titánský tvůj vzdor, co dětské hádky,
než zmlkneš znaven v křeči nebo v pláči.

V sled slabí jsme, to schvátí nás a zdrtí;
chcem Vesnu, Mládí — — plazíme se k Smrti.
Proč, Sílo božská, prcháš v chvíli skutků?
Jdem jako trapisti tak, v dumě tmavé,
jen bratr bratru sotva šeptne „Ave"!
jdem, aniž víme, v novou s žitím půtku.

Nic děsná hradba, o kterou se lámem.
Nic děsná maska, kterou se jen klamem.
Nic konec všeho v sled před námi vstává.
V Nic posled skanem, jehož nechápeme,
za čím jsme vyšli, za čím vlastně jdeme,
Nic černým křídlem svým nad námi mává . . .

JINÝ SVĚT.

To jiný, zvláštní svět je, v kterém žiji;
já vím, že krásu pro sebe jen tvořím,
že slední zbytky starých valů bořím,
jen kráse tkám svůj sen i melodii.

V ní dýchám, pouze my jsme spolu sami,
ji poskvrnil by, kdoby vstoupil třetí;
jí pouze možno jest mi ozdravěti,
krok dál, svět číhá s novou hadů změtí.

My spolu snoubeni, tož já a krása.
Co spolu prožíváme — světu cizí,
za zdí tou ona perly v klín mi ryz
s úsměvem vděkuplným stále střásá.

A jak to v báji — nesmím otevříti!
zde svět jest pouze náš a my v něm páni:
jen na píď otevřít — jsme pochováni,
nám zbude krásy přebytkem jen mříti.

PÍSEŇ.

Prstýnky dva olověné
jsme si vyměnili kdys.
Žertem? Hračkou? — Málo cenné,
v nich však našich jmen plál rys.

V zásuvce pod listů tíží
já tvůj maně našel dnes,
a jak tvář se k němu blíží,
ptám se: Kde můj? Odpověz!

Neodpovíš! — Marné steny!
Vše to bylo prázdným snem.
Prstýnek můj olověný
nosí Smrt na prstu svém.

JINÁ.

Nech smutku jednotvárnou
se písní do snů hýčkat.
Však radost musí přijíti,
za pláště lem tě zachytí
a bude velkou, žárnou —
jen vyčkat!

To zpíval jsem si kdysi.
Dnes nebudu se lekat,
neb v hrobě spí se dobře tak,
a na něm kvete rudý mák,
v něm dokola tma visí . . .
lze čekat!

STAROSTEM VŠEDNÍM.

Dotěrné mouchy! Hajdy, pryč!
Měl na vás Adam práce rýč
a strunu písně Jubal,
když útok váš je škubal.

Však cítit, co já na vás mám!
jsem proti vám tak děsně sám;
na hnoji roven Jobu,
jen losu cítím zlobu.

A mouchy rostou na ptáky,
zla v očích mají přízraky.
Jen pojďte s mraky všemi
a bijte perutěmi!

Orfeův syn, Apolla jun,
též po vás šlehnu zlatem strun;
zda byste jen se hnuly
na povel mojí vůli?

Kol spánků mojich hýříte,
se kupíte a víříte,
ba v posměch mojí bídy
jste staré Eumenidy!

Vím, spánku jen se podaří
vás nepustiti k polštáři,
přes který bez úkoje,
se hrnou slzy moje.

STAROSTEM TVŮRČÍM.

Ach, tvořit krásu! — Jaký sen to vzácný!
Ó, jaký pochod závratný a pracný,
kde, aby člověk v závoji zřel Boha,
se vlastní krví držet musí noha,
kde kondorovi peru závidíš
a pod sebou jen mhu a stíny zříš!

Leč těmi kyne hvězd již promyk bledý,
nechť obzor kol je sychravý a šedý,
nechť zeje propast vedle tvojí dráhy,
nechť hloží drásá prs i bok tvuj nahý,
nechť klouzá noha v zad — ty spěješ dál,
pán vůle své a myšlenek svých král.

Ó jen se rojte, supi, kol mé hlavy!
Sem stíny, fantomy! Sem přeletavý
ty blesku sirný! Zvyknout se vám musí,
byť srdce s mozkem drány byly v kusy!
Cos kyne v dálce, splývá v těla tvar:
to luzný sen tvůj houstne z mlh a par.

A nechť se třeba v slední agonii
tvá duše třese, tělo tvoje svíjí,
ta chvíle tvoření je přece svatá;
a tisíckrát nechť couvne líná pata,
skráň dotýká se přece výšky hvězd,
nechť sup i šakal hýká u tvých cest!

Ó moci! Sílo! Genie! ó duchu!
co tepů křídel tady a co vzruchu,
než doletíte! A kam let váš víří?
Jen v mozku to a tepnách divě hýří!
Jen to jest život! Mlčky skláním týl
v tom vědomí, nechť padnu, že jsem žil.

LIDSTVO.

(Sen.)

To průvod jest bez počátku i konce.
jde provazy spjat kol beder i pasů.
Zda trestanci, či šílenci v kýs Bedlam*)
se potácejí v mlhách a klnou, lají
a prskají a rouhají se v skřeku.
vlas zcuchaný, podlité krví oči?
A děti jsou a muži, starci, ženy;
šat zdraný, na němž cetky zašlé slávy,
a koule u noh a na pěstích pouta,
ti v rukou žezla, čapky bláznů jiní
na hlavách, z jejich očních důlků bezdných
Smrt chechtá se, co s šedivého nebe
se lije plískanicí, vítr cuchá
jich cáry, v nichž se nahé tělo třese,
sníh šlehá do nich v hustých vločkách, lepí
se do jich vlasů: řvouce, slintajíce
a plačíce a klnouce jdou dále.
Sta katanů, jež nevidí, je žene
a šlehá důtkami a škorpiony

*) Blázinec v Londýně.

a knutami, jež slují Trud a Starost
a Bída, Zlata chtíč, Alkohol, Lítost
a Zoufalství v neznámou pekla Sibiř,
kde není úkoje a slitování,
kde Jahvé kamsi do výšin jim unik',
kde podle cest na kříži Kristus mlčí,
kde tupé civí Fatum poloslepé,
co klikatý blesk v sněžný oblak píše
nad jejich lbí své děsné Anathema . . .

PÍSEŇ.

Mládí! Až se budeš v kráse
do snů mojich smát,
štěstí kouzlo v sladkém hlase,
bílé růže v zlatém vlase,
  za vše vděky,
  v trud můj léky,
což ti mohu dát?

Lásko! Až zas budeš v tiši
nad mým ložem stát,
s ňadry, balsámem jež dýší,
s dlaní, kde vše v zlaté číši,
    sladké snění,
    zapomnění —
Dále beř se v chvat!

Písni! Ty jen kdybys chtěla
v nitru mém zas hrát,
dám ti trny svého čela,
pusté noci, přání smělá,
    smrt měj v sobě,
    chci se tobě
s celou duší vzdát!

SOUČASNÍKŮM.

Chcem všickni jedno, k jednomu jen plujem.
Proč bratr bratra stále kaceřujem?

Nás všecky hlodá jedné krásy trýzeň,
nás všecky pálí Idealu žízeň.

Proč druhu přítel jedy na rty střásá,
proč v nezdar bratra přítel s plesem jásá?

Proč pořád lásky míň jest, žluče více,
zášť, hyena, řve, drásá pýcha, lvice?

Kdy ze sobectví jha se vzpamatujem?
Vždyť chceme jedno, k jednomu též plujem!

V BOJI.

Ne, já se nevzdám! Nepustím své pero,
svým sokům nehod'm je pod nohy!
Ne, vydržím vždy přes útoků stero,
ne, neschoulím se nikdy v prach a šero,
ne, nejsem ubohý!

Vím, že mám křídla! — Co škubete na nich?
Per nedali jste k jejich rozpětí!
Vím, života chleb nesu v obou dlaních.
Co vaše bláto na mých čistých skráních?
Co vaše prokletí?

Já prožil víc již, nežli vám se zdálo,
já stál u písně české kolébky,
a byť by tisíc vás mně dál se smálo,
já přece přines víc — nechť třeba málo,
vzrost vaše nad trepky.

Nuž ryjte, bušte! Pouze prach se zvíří
po vaší nad mým zpěvem orgií!
Sem, sovy, blíž i káně, netopýři,
vy chlapci, mléko přes jichž teče pýří,
vy — stádo harpyjí!

Já zakřiknout se nedám — stojím pevně,
mne mezi oči Krása zlíbala,
jen šklebte se a civte zlobně, hněvně:
spíš padnu, skřekům neustoupím levně
    hyén — ni šíbala!

Ne, já se nevzdám, nepustím své pero,
to jenom smrt mi může vyrvati,
dál vydržím i přes útoků stero.
Tys, Poesie, se mnou, boží dcero!
    mně z cesty — piráti!

MELODIE.

Chtěl bych s větrem vzlétnout
přes ten širý kraj,
snad bych mohl střetnout
s výspou se, kde ráj;
ten prý leží kdesi
v dálce mezi lesy,
praví stará báj.

Dum všech Eldorado,
pohádek všech sad,
kde lze míti rádo,
co chceš milovat
bez překážek, tísně;
kde se rodí písně
stále, napořád!

Vítr křídla má již,
já však nemám jich,
tužbo má, se stajiž
v marných nadějích!
Staj se, v písních vzdychni
a pak mroucí stichni
v slzných krůpějích!

TAJ ŽIVOTA.

Taj života spí v hrobech zavřených.
Leconte de Lisle.

(Slečně Emy Destinnové.)

„Taj života spí v hrobech zavřených,“
děl kdysi básník — jistě on se klamal.
Sám celou duší chleb života lámal
a rád a všem a z celých ňader svých;
však mýlil se i ve svém nadšení:
taj života nedřímá v hrobů tiši,
taj života vlá, kde jen živí dýší,
a nejvíc — v umění.

Tam bije člověčenstva srdce celé,
tam skála, z které tryská věčný zdroj,
tam zkazky otců, báje, tuchy ztmělé,
tam vzlet a vzruch a vzmach a nepokoj,
tam touha vpřed se na kolossa týčí,
tam zniká vše, co malé, trpasličí,
tam oheň šlehá v divém plameni:
taj života, ať velký, nepatrný,
tam květy nalézá i svoje trny,
svůj celý výraz — v umění.

Tak přišla's k nám. Jsi dcera našich luhů?
Jsi edenu host plachý, tajemný?
Tvůj zpěv nás jímá ve mystickém kruhu,
cit vyvolává známý, vzájemný!
Tvá celá bytost ve Tvém čarném hlase
jak v povel čaroděje ozývá se
kol duší tkajíc závoj přejemný.
Ó zpívej! zpívej! — Pouť životem těžká:
buď jeho naděj, hvězda, síla, kněžka
a měj nás ráda v sestry toužení,
a vycítíš, taj veškerého žití,
co dme se, pláče, jásá, chví se, cítí:
v Tvém zpívá umění!

V JÁSOTU SLÁVY, V TŘESKOTU BOJE...

(Panu Al. Jandovi v Americe.)

„V jásotu slávy, v třeskotu boje,"
tak bylo to, můj druhu, víš?
tak plně to vystihlo slovo Tvoje,
tak vypita stejně obojí číš.
Utichly boje, zmizela Sláva,
zbyla jen pravda života,
co se v té pravdě poctivě dává,
jest jas, jenž z dna studny mihotá

Hluboká studna! — Oba jsme pili
ba lokali toužně její mok;
byl plný vzruchu, odvahy, síly,
mně proudil se v přívalu slok,
u Tebe vybil se rozmachem touhy
dobýti světa, rvát štěstí kdes,
u mne jen sen byl, dětinský, dlouhý,
zapadlá písnička v hluboký les.

Patnáct let minulo, vzpomněl Jsi na mne,
co mohu Ti dát za vřelý ten cit?

Ode mne prchly již vidiny klamné
i titánské tužby bít se a žít.
Snad lepší Ti slunce za mořem vneslo
do duše teplo a v srdce jas,
snad klidnější klesáš u krbu v křeslo,
snad vděčnějším srdcím zní Tvůj hlas.

„Zapadlá duše?" — Pravdou to není,
pro něco oba žili jsme přec,
Tvé bouřné vření, mé marné pění
byly jen údery na jednu klec.
Tu těsnou klec žití — má jako Tvoje!
Přes moře pozdrav Ti posílám
v jásotu boje, v třeskotu slávy . . .
každý muž práce, každý tak sám!

MŽIKNUTÍM.

Tak jsem ji viděl jda okolo okna,
jež nízké dívalo se do ulice;
před zrcádkem tam stála prostovlasá
s nahými pažemi a snědou šíjí
a pod ní s bílých ňader hlubou rýhou
v košilce, lehounce jen visící
na jednom prsu bujném. Jak se lekla
mne zahlédnouc!... však v tom již okamžiku
hloub couvla o krok zpátky, vlasem hustým
vše skrývajíc, co nezřel jsem, jen tušil.

Co kolem okna letmo jsem se mihnul,
já myslil sobě: Dívka jako květ
a komu kvete? Slunce jasně plálo
a vozy hrčely a po ulicích
se lidí jak much míhalo, ruch, život —
šel každý po své zábavě či práci.
Ó jistě hned pak přistoupla zas k oknu,
v své pokračujíc ranní toaletě,
když zmizel jsem, když stín můj dlažbu přešel,
v zrcádku chudém, jež viselo na zdi,
svou krásu zhlížela, jež kvetla — komu?

Pak s večerem když domů jsem se vracel.
tam stála zas a necouvla již více,
jak na známého kývla na mne drze
v jakýchsi divných cetkách kolem šije, —
teď její krása kvetla pro každého.

Tu pomyslil jsem na práci své duše:
já sebe viděl v chudé jizbě svojí,
kdy báseň rostouc v nitru odhaluje
své půvaby a v přeletu jen plachém
a couvá stydlivě zpět a se tají,
jak cizí u dveří zní kroků hlahol.
Jak dveře když se potom neotevrou,
se radostně zas plachá Psyche zhlíží
v tom chudém zrcádku těch slok a rýmů.

Tak byla krásná jako ona dívka,
jež v letu zahlédnuta na okamžik!
Však za krátký čas později v časopise
na stolku kavárny neb u knihkupce
ve skříni výkladní již stála drze
a její vděky, které dříve v letu
tak svůdně kynuly — ty urážely,
neb jak ta žena — kvetly pro každého.

AMOR — DOLOR.

Jest láska plesem, jest i utrpením,
a obé míti můžeš, jen když chceš;
ples jako bol jdou stejně s vyplněním
všech tužeb tvých: jdeš dál, či podlehneš?

Jdeš dál a trpíš — proč jsi prchal dále?
a zůstal's, rci sám, proč jen trpíš zas?
Tak na jedné vždy budeš přibit skále,
až skráň se schýlí, ssediví tvůj vlas.

Tak štěstí nám jen ukázali bozi:
je ber či prchej před ním, jedno jest;
že trpět budeš, to ti všade hrozí,
na rozích ulic, křižovatkách cest.

Líp bylo by po cestě slepě chodit,
se nechvět v kroků vlastních ozvěně —
tvé štěstí za tebou můž' kámen hodit
tam, kdes to očekával nejméně!

DELIBAB.

Já poprv v Petöfim jej poznal jsem,
pak v skutečnosti zřel jej na poušti
a ptal se: je to okno, odkud v zem
své bájné divy nebe propouští?
A naposled jsem stih jej v srdci svém:
má píseň pěla, ptáče ve houští,
co fantastické obrazy se nesly
jak vichřicí kol duhovými vesly.

Ó čisté vidiny vy z edenu,
jste oas duše klidné zrcadlení?
vy žehy rubínových plamenů
v slz opalů a v amethystů snění,
ó sladké zjevy, jak vás vzpomenu,
hned jak bych slyšel z dáli temné hřmění;
vím, život máte svůj, duch po něm prahne,
však smrtelné jej oko neobsáhne.

⸞ ⸞ ⸞

HODINÁM BUDOUCÍM.

Hodiny budoucích dnů,
hodiny těchy a míru,
vás volám z hlubiny snů,
neboť mám pevnou k vám víru.

Přec žil jsem a trpěl dost,
chci v dnů sklon aspoň žít klidně,
a země prchavý host
dny příští vítati vlídně,

kdy stichl by tužeb všech spor,
vše bylo pohoda, láska,
kdy zmlkl by odboj a vzdor,
den každý Věčna byl maska.

Ach to Věčna jen stín,
v kterém však vědomí ryzí
všech vniká do hlubin
a mátoha, zdání, sen mizí.

Hodiny budoucích dnů!
Hodiny lásky a štěstí!
Co prošlo let, ruce k vám pnu,
chci hrdě vás ve stáří nésti!

Nad propast, jež sluje čas,
svou píseň touhy vám zpívám,
ve vás chci ožíti zas,
jak stíny z Orku vás vzývám.

O přijďte, vzneste mne výš,
hodiny milé a svěží,
jak větve skloňte se níž,
zkad květů kaskády sněží.

Buď každá z vás zázrak a div
s paprskem něhy a blaha!
Ať rafij nesjede dřív,
až květ vzplá v stínu, kam sahá

Ať v stínu tom usnouti smím,
spasit se z bouřného víru,
a zniknout jak modravý dým,
chat strážce, svědek jich míru!

SAMOMLUVA.

Ach, mohu říci tak málo,
a mohu říci tak moc!
Den vyzní vším, co se stalo,
a všecko to zhltí zas noc.

Den mnohým tak líbezně lákal,
co tušiti dá se jen v snech,
že večer bych hořce já plakal
tou písní vyznělých ech.

Ó, jitro! Ó, noci! vy póly,
kterými omezen den!
Kdo pochopí, jitro jak bolí,
když nesplněn zůstal nám sen?

Ach, mohu říci tak málo:
jen chtěl bych úkoj a chlad
a vědomí, že za to stálo,
proč chtěl jsem o něco stát.

Bubliny, piliny, snahy
o práce zbytečné dnů,
o žití, o věčnosti prahy,
k nimž celou svou duší já lnu!

Ó, chtěl bych vyžít se krátce,
kýs anděl by v stopách mých šel,
v klín Noci skanouti sladce,
tón zachytit, v posled jenž zněl.

SMUTEK.

Odkud splývá v duši mou,
nadarmo se ptám,
hledím k hvězdám noční tmou,
již jej v srdci mám.

Zdali z klína přírody
do mých ňader slít,
v závoj tiché lahody,
v snění plášť se chyt?

Nejdřív halil rány dne,
teď v ně sahá již,
v touhy cloně dojemné
padá níž a níž.

Teď již zastřel bytost mou,
již mne škrtí teď — — —
Odkud slet? — Víc hvězdy žhnou
je to odpověď?

NÁHLÉ SETKÁNÍ.

Tak náhle sešli jsme se po letech:
já zšedivělý již a hodně stár,
vy na svém líčku stálý mládí dech
a v očích záblesk uplynulých jar,
jenž připomínal mi všech prvních lásek žár.

Co prožili jsme oba za ten čas,
rty ptát se chtěly — ale neřekly
ni slůvka — dříve zarazil se hlas,
v řeč všední pak jsme padli bezděky,
jak dobře známí si, však cizí po věky.

Vy děla jste, co síly cítíte,
jak vše vám nové, jak vám vábný svět,
jak bezpečně a hrdě smýšlíte,
jak skutečnost jest drsná pro vás, květ,
jak silná umíte se žitím probíjet.

Jak všecko pro vás posud plno vnad,
jak půvabů a kouzla, vděků, něh,
jak s všeho splývá vznětů vodopád,
jak zalívá vám srdce v chvílích všech,
jak vábný život vám, pln minulosti ech.

Tu hrdinu jsem také hráti chtěl,
já zapřel ze vzdoru svůj bol i stesk,
já jako vy jsem plná vása vřel,
svůj kalné oko mělo starý lesk,
já též zřel v umění sta nešlapaných stesk.

A ruku v sled když jsme si podali,
já nevím, zdali jste cos cítila;
já věděl, stavba snů, jíž oddali
jsme duše, rázem že se zřítila
a bolest dřívější se ve mně vznítila.

Proč lhali jsme si oba navzájem?
Byl falešný to soucit, jenž se bál
si pravdu říci, či zvyk, lháti všem
a pochlubit se, chvílí tou v nás plál?
Tož jak dva auguři svou cestou šli jsme dál.

HVĚZDÁM.

Jak jste prostor naplnily
září mlhavou,
tak jste opět rozohnily
celou bytost mou.

Z vás jde radost vždy a síla,
nový k žití vzruch,
že se plaše bolest skryla
v měkký závoj tuch.

A jak šerem cesta splývá,
hledím vděčně k vám,
každá se mi v srdce dívá,
a již nejdu sám!

VEČERNÍ OBRAZ.

Ční v pravo komín továrny
jak pozvednutý prst
a z nízké pod ním kovárny
dští jisker žhavých hrst.

Ty cestou mou se mihají
jak hvězdné jepice,
se stihají a sbíhají
a hasnou zářice.

A nové v těsném chomáči
jdou v zápětí zas jim,
co kraj se do tmy obláčí
spjat v saze, kouř a dým.

Na prahu chaty u dveří
hra stínů mlhavá,
máť ve komínu zášeří
své dítě uspává.

Jak jisker dešť se nachýlí,
zřím mladou její tvář,
když osvětlí ji ve chvíli
ta přelétavá zář.

Z té jedné světlé vteřiny
mně obraz v duši pad
a kouzlem něhy matčiny
tam svítí napořád.

SIMSONU STOUPY ŠLAPAJÍCÍMU.

Navracíš se posavad v sny mé, starý brachu,
Filištínům na posměch, k hrůze mně i strachu,
zřím tvou páž a zřím tvou plec ve sklonu i vzmachu.

Oč jsem lepší? Jako ty denně stoupy šlapu,
denně krev a žluč a pot v kalich bídy kapu,
ba, jsem tebe bídnější — chápu to, již chápu.

Ty jsi vybuch', vztýčil se, sloupy strh jak svory,
zdeptal, slepý stařec, v prach lid a kněží sbory,
já jen ztápím v zhrdě své, v mlčení vše vzdory.

HODINY.

Za sebou jdou bez proměny,
proměn celý nesou klín,
v klidu jdou i pobouřeny
věčna dálných ze hlubin.

Jdou jak holubice bílé,
jdou jak černí havrani,
v mdlobách jako v jaré síle
od půlnoci do ranní.

Často ptám se: „Tajné sestry,
co nesete v klínu svém?
lidských losů věnec pestrý,
kolébky i černou zem?“

Často ptám se: „Hravé chůzí
kam se letem ženete?
do radosti jako hrůzy
kalné, jasné plynete?

Vše jest ve vás, nové, všední,
od hlubin až k výšinám —
člověk jen od první k slední
mezi vámi — vždycky sám!

V STÍNU.

Ať pod kaštanem, lípou, akacií,
vždy kyne, vábí, láká svůdně stín,
a chvíle jdou, co dlíš v něm, hravě míjí,
on jako víno skalních ze hlubin.
A jeho taj? — že věčnosti je syn.

On chladí mile, konejší a zvedá,
jen svěř se mu, on zlíbá ústa ti.
Jest sám. Ne, nikdy: dívka pod ním sedá —
chceš odejít — a musíš zůstati;
Samota zve se tato dívka bledá.

Jen svěř se jí a zahrne tě celá,
dnes Láska, zítra Smrt se bude zvát;
tříšť jabloňových květů na tě schvěla
a šeptá mdle: Pojď, hochu, čas je spát,
jsem stín již poslední — ó, chtěj se vzdát!

V PŘEDTUŠE JARA.

Fialkami, kočičkami
hned se jaro přihlásí.
dočkáš se a půjdem sami
dojati a bezhlasí.

Ani slůvko nepadne tu,
k dlani jen se vztáhne dlaň;
hleď, jak všecko raší v letu,
snivě kyne bledá stráň.

Větry dují, jezy hučí,
svěží, mlád jest každý list,
prvosenka v trávě pučí,
píseň letí z ptačích hnízd.

Přírody to stará nota,
jasy, zvuky, barev směs,
všecko volá do života,
k povzletu až do nebes,

Stárnoucí že srdce musí
chápat vše a ocenit
a v sled zlíbat vlas tvůj rusý
plný ret a říci: Žít!

⌔ ⌔ ⌔

ČERVNOVÁ PROCHÁZKA.

Jakoby volaly flétny
z hvozdů hlubokých klínu:
jdeme přes koberec květný,
hledíme do leknínů,
jež z tůní tmavého stínu
se jako člunky feerické noří
a hvězdným pelem v kalichu svém hoří.

Jako by cymbály třeskly:
vábno tak, sladko je v hvozdě,
doupnáci s šerých skal steskli,
ty rozumíš: „Pojď!“ já „Pozdě!“
svit láme se modřínů o zdě.
Co vábí tě — ptáš se tiše,
ten leknín, ta jezerná říše?

Jako by housle teď nyly
tak toužebně, mile a snivě...
Ó, postůj jenom chvíli,
ty hledíš mlčelivě
k té lehce zamlžené nivě...
dosni sen mladosti krátký!
Já půjdu k leknínům zpátky.

KLID.

Hluboký klid pad mi v duši,
úkoj dýše s hvězdných sfér,
zhaslo v ráz, co hněte, ruší:
je to vskutku svatvečer?

Zevšad tajné tóny plynou
jako blízké dýchání,
jen se pohruž v tiš tu stinnou,
prožij všeho stichání.

Neviděný život splývá,
snětmi hraje tisíc run,
bílá ruka odkud 's kývá,
jsou to harfy vzdušných strun?

Rozeznávám melodie,
změkčen k slzám je můj cit,
a má duše loká, pije
hluboký ten mír a klid.

HARFA.

(Rhapsodie.)

Dvě desky — byly to poslední
    z harfy,
našel jsem v změti poloshnilých umrlčích prken
    pod košatým dubem
    v Šumavských lesích.
Jak přišly v ty příšerné odkazy mrtvých?

    Dav prken
s divnými nápisy, jmény, čísly a daty
těch, naposled co poleželi na nich
čas před pohřbem, se tísnil kolem dubu
    a mezi nimi
    dvě desky
z bývalé harfy.

Jak sem přišly?
Jen tušit lze, co nikdo nevybádá,
    lze hádati jen — hádám.

Osudy mají
knihy i harfy.
Ty trouchnivící desky
pod stromem mezi prkny dávno mrtvých
patřily harfě,
již dovlekla sem stará harfenice,
a přemožena stářím, mdlobou, hladem
zde ulehla unavená,
tříšť ke tříšti.

Dvě desky z palisandru,
v nichž bylo vidět stopy
umělé rytby i pozlátka runy,
ty důlky v dřevě — kdysi drahokamy,
snad perly seděly v nich . . . dávno, dávno!

Ach, kde ta ruka, která bila v struny,
ta měkká, bílá, aristokratická ruka
s růžovými nehty,
tak celá vůněmi syta, tak sladká!
Pak vylámány, vydloubány perly
a drahokamy, harfa stárla, sešla
jak ošumělý člověk,
až došla k vetešníku,
kde byla vydražena; — levná
pak přišla
do ruky chudé ženy
tak staré, sešlé jako ona,
jež prsty chábnoucími
v ni hrávala za almužny dar skrovný.

Kde úsměvy jsou mladých kavalírů?
dam rokokových? Kytice, jež deštěm

k ní pršely? — Dvě desky
jen zbyly zborténé a ohmatané,
na které klesla vysílena
v sled harfenice stará. —

Co, básníku, chceš více?
Zde látka k epopeji
o pouti harfy
ze salonů až mezi prkna mrtvých
v Šumavských lesích.

OSTROV.

Dvojí proud se žene prudce,
v středu ostrov zelený
z víru zří tich ve vln shluce,
jako by byl zaklený.

Žádná loď tu nepřistane,
pták se nad ním nestaví,
jen jak z mlhy bledě stkané
bloudí nad ním postavy.

Aleje dvě thují stojí
ve své přísné zeleni,
v středu jich, v kruh kde se pojí,
socha stojí Mlčení.

Tuhé ňadro nepozvedne
ani radost, ani vzdech,
motýl, moucha neusedne
na prst, jejž má na ústech.

Komu voní, komu kvete
ostrov tento neznámý?
Vzpomínám dnes — bol mne hněte,
letím k němu mlhami

A již stojím vlhké v plísni
a bol v srdci kamení,
v chaluh, ostřin stojím tísni —
chápu tě — ó Mlčení!

S TEBOU

S Tebou jsem vypil lásky zlatistý kalich,
edenu víry stržen tak bláh', tak mlád!
Dnes to jen piji v douškách tak malých, však stálých,
leč vím, co piji a piji to rád,
v proměnách času, v starostech titěrně malých
piji Tvé lásky ten zlatistý kalich
s Tebou!

Dopiji? — Nikdy! Leda snad ve smrti oba.
Víš, po prvé jak jsem Ti ruku na hlavu klad?
Co všecko kdy chtěla nám urvati zloba?
Kdo všecko u cesty vedle nás pad'?
kde syčela zmije, svíjel se had?
Vzpomínej! Dopijem! Co chce tu mdloba?
I z ruky Smrti si Láska po smrti zobá
s Tebou!

PRAŽSKÉ NOCI!

Hluboká noc, tichá, jasná
jara strmém na vrcholu,
světly a v nich stínem krásná,
plná rozkoše i bolu.

Tramwaye pode mnou letí.
Šíjí, tváří silhouetty
sklánějí se ku objetí,
mizí, splynou... zář i květy.

Já zde vztýčen nade všemi.
Lásky dost je na té zemi.
Co jen šeptá hukot jezu?
Cítím sladkou vůni bezu.

SEN.

Mně zdál se divný, divný sen,
v něm celý byl jsem utopen,
že v šer, kdy pěli kohouti,
jej nemoh jsem si z očí vymnouti.

Kdos umřel mi, kdos nejbližší . . .
Ach, kdy se srdce utiší?
Kdo byl to jen, zda matka, druh?
já nerozeznal v moři dojmu, tuch.

Den celý v tomto vědomí
jsem bloudil, pln té pohromy,
den celý čekal zprávy zlé
až z konce světa, z dálky odlehlé.

A tíha zůstala a rmut,
ač celý sen byl pouhý blud;
mně zdálo se, za tento žal
že v budoucnu cos jsem si odpykal.

PO BOJI.

„Tak je to prohráno na celé čáře,“
stařičký řekl generál,
„jen zkalené zraky, jen pobledlé tváře,
jen koňských a lidských mrtvol val.“

„Tak je to prohráno,“ kněz šeptl tiše,
„já vidím slzy matek jen,
ať Klio co chce si rýdlem svým píše,
ten nevstane, kdo zastřelen.“

„Tak je to prohráno,“ lékař si vydychnul,
„tvůj lup jest největší, Morano,
vzdech i pláč stichne . . . a snad již stichnul .
na rok tu bude zas zoráno.“

„Tak je to prohráno,“ dějin duch praví,
letící v mlze přes zdeptaný kraj,
„nechť života minci Bůh z toho ztaví,
však vy jej zítra zdeptáte zas!“

JARNÍ

Co jenom řeknem' jaru letošnímu,
až s hrstí konvalinek přijde k nám?
Z nás každý bude sám a sám, tak sám
Dík! přečkali jsme opět těžkou zimu!

Tím rty se zachvějí, však v jaké muce!
ty konvalinky vezmem' s úsměvem . .
a rozejdem' se . . . vše nám bude snem
Jen mlčky, plaše políbím tvé ruce.

DIVOKÉ HUSY.

Divoké husy letěly za řeku,
zmizely někde v daleku, v daleku.

Tu i tam péro pustily s křídel svých,
stříbrem to kmitlo po kalných peřejích.

Za nimi spěl jsem, abych je vylovil,
abych jím lásku, touhu svou vyslovil.

Šedivé péro budiž mým mluvčím teď,
pošeptám v brk tvůj lásky své odpověď.

V slova ji promění péro to stříbrné,
příval jichž milou zatopí, zahrne,

Tak že mi dovolí z dálky mne milovat . . .
Divoké husy, kterak vám děkovat!

PÍSEŇ.

Ta láska, která žehla
tak divě srdce mi,
že z hlubin jeho šlehla
mých písní růžemi,

Dnes chvěje se a leká,
když smím ti zříti v líc
a úzkostlivě čeká
na mír tvých zřítelnic!

I ve tvém srdci drahém
vše ukončeno jest
a v oku mírem vlahém
plá odlesk věčných hvězd.

My můžem přijít k sobě
bez obav, nástrah, v snech
si říci: „Mně jak tobě!“
po bouřných letech všech.

Nám jako plavcům jesti,
již v tříšť zří člunů svých:
jeť pohřbeno vše štěstí
i ohlas nářků jich.

My zříme k sobě němě,
ba sladký je náš bol,
cos vane z hlubin jemně
a svatvečer jest kol.

POD MAXOVA „UKŘIŽOVANÉHO“.

Na svém kříži visíš s přísnou velebou,
zatemnělé slunce pouze nad tebou.
Visíš v agonie muce
  a jen ruce,
zoufalé se ruce zdola k Tobě pnou.

Ruce bílé, krásné s šperkem prstenu,
ruce tvrdé, hrubé jako z kamenu,
ruce mužu, žen a dětí,
  v změti, spleti
spínají se k Tobě, k lásky pramenu!

A Ty visíš tiše, kolem stín a tmáň.
Věří, že Jsi bohem. — Přibita je dlaň,
stydne v agonie muce
  a ty ruce
nezachytí, nepozvedne. Zsinala již skráň

Čí je osud horší, zda těch trpících,
chytajících kříž Tvůj v bouře vichřicích?
čili Tvůj, jenž v hluché noci
  nemáš moci
vznést jich k sobě ze všech trudů zlých?

TRUCHLOZPĚV.

Složili Tě v chladnou zem
zatížili kamenem,
    konec již!
Za Tebou jest žití hon,
nad hlavou Ti kvílí zvon,
    a Ty spíš!

K čemu dál nad Tebou lkát?
K čemu vlas i šaty drát?
    Konec již!
Na Tvou hrobku šlehá sníh,
dešť se lije v ručejích,
    a Ty spíš!

Vše, co zde jest, dál rve čas;
plamen ducha Tvého zhas',
    konec již...
Mnoho velkého jsi chtěl,
dobojoval, dotrpěl,
    dnes už spíš!

Přijde jaro co nejdřív,
zkvetou snítky dřínu, jiv,
    v Tvoji tiš
zazpívá pták, samotář,
hrob Tvůj zaplá v lesk a zář,
    kde Ty spíš!

Ale myšlenky Tvé žeh
nevychladne v aeonech,
    ať si spíš!
Tvuj plát bude věčně dál
mužné síly ideál . . .
    Srdce výš!

LOS BÁSNÍKA.

Být stále přezírán a tupen, zrazen,
do jedné šachty s posledními házen,
být poplván a kopán bez ustání,
nést denně čerstvé bláto na své skráni
o chleba kus vždy rváti se a dráti,
být stokrát zdeptán, stokrát znova vstáti,
být denně urážen, to věc již všední,
svou bídu zřít, v které jsou všickni bědní,
být jednou uznán — jaká panika!
los obecný jes v Čechách básníka.

POSLEDNÍ PROCHÁZKA PARKEM V L.....*)

Den jarní nesly stromy v haluzích,
jen budky špačků prázdny byly ještě;
sníh poslední se vpíje' do cest rýh
a v zrcádkách tál březnového deště.

Cos měkkého se neslo ve vzduchu,
jak předzvěst vesny, klidu, usmíření,
a z jezu bouřícího výbuchu,
a z vlhkých jehněd, mokrých v zamlžení.

Jdem mezi stromy, v kroku každičkém
se upomínka dojemná hned budí,
zvon s vížky zámku doznívá až sem,
a skoro mraznou výčitkou až studí.

A řeka hučí v jara předtuše,
že veselý a nový život vstane,
zem celou skryjí květů loktuše
a nová naděj i nad hroby vzplane!

Jen na platánech pávi hýkají
pod záclonami prusvitnými stromu,
ti cítí to, jich skřeky říkají,
že pán jich více nevrátí se domů.

*) Psáno při pohřbu Hlávkové v Lužanech.

MÁ PÍSEŇ.

Mám lyrickou svou polnici
do dáli hlasně třepící,
v zvuk její, kdekoliv jen zněl,
couv' sok a užas nepřítel.

To písně mojí silný hlas,
jenž hloubkou prostoru se třás',
kdes zachytil se, kamsi pad',
do samot, chyší, do zahrad.

A co jsem chtěl, já vždycky řek'
přes pídimužu skřek a vztek.
Jak Rolandův ta zvučí roh,
v ní Hermes řve i Kozonoh.

Ó písni moje, zni dál, zni,
a vždy až k chvíli poslední!
hrom bouří v tobě, rusálka
věř, dojemněji nezalká.

Dík tobě, Chisre plamenný,
kol v skalách budíš ozvěny,
jak raněný pták chvěj se tmou
než zhasnu — ó kéž najednou!

PADAJÍCÍ VODY.

Nad propastí jsem stál a v ní to divě vřelo,
sta proudů se všech stran se protínalo, hřmělo,
v tmách, které jako Noc své sítě splítaly,
a já zřel proudy v nich, kterak se chytaly
a mžikem bleskly zas jak dívčí ruce bílé,
než v hlubcu padly čerň a v prázdno zasmušilé.
A padaly vždy hloub, buh ví, kde ztrácely se,
než z bezdna vyvřely a nové vracely se
hrou divnou v propletu, již zvuk jen nastiňoval,
jenž vyplašený pták se v rýhách skalin schoval,
by dál v nich stupňoval svá zmírající echa
jak démon, jenž svůj ston v Gehenně stoupat nechá,
Ó byl to šum a huk a vír a bouřný dusot
jak fen sto hladových by z psince vyletělo
a náhle zlomen jak vzdálených ořů klusot,
pod kotlů rachotem jak zápasící cello,
zde všecko v propletu, vír, spád, trysk, dno, skal kružba,
a kletby, sténání a jásot, výskot, tužba,
to vše se v milliardách drobných kapek tříští
v tmě, nad níž světla se jak tigří oči blýští . . .

MINIATURA.

V úzkém, tenkém rámku zlatém
mladá dáma — zda-li mladá?
prs v živůtku těsně spjatém,
za nímž oko rádo bádá;
tahy líčka dobře známé,
jen ten pudr divně klame,
kterak padá
na tu šíj a nahá záda.

Léta přešla. Usmívá se
v úzkém, tenkém rámku zlatém,
tím že stejná čelí kráse,
která lety prchá chvatem —
jen ten pudr denně klame,
krásná dámo — my se známe —
v mládí zlatém
byla jste vy mojím katem.

Pudr též mé vlasy bělil,
Parini jak vtipně zpíval,
v masce jeho já jsem čelil
bolu, jenž mne tenkrát zrýva ;
stejný úděl dnes již známe,
o nějž každý vtip se láme,
s vlasem bílým
nad váš se dnes obraz chýlím.

V úzkém, tenkém rámku zlatém
byla jste přec tenkrát mladá!
Prs v živůtku těsně spjatém,
bílá šij a bílá záda
jak můj vlas dnes! My se známe,
dnes již pudr neoklame!
    Času chvatem
byla jste přec mým jen katem!

SUSPIRIA.

Ó jsme-li více než kyvadlo v studni,
v hluboké studni a v tmě visící?
tu a tam tknou se nás svitové bludní
po krajích roubení mdle tančící.
Tu a tam záblesk nás radosti stihne,
myšlenka: dostat se z propasti ven,
tu a tam vzácná se naděje mihne
a prchne sen,
a kýváme v studni se Času a Prostoru dál

Ó jsme-li více než v pavouka přízi
chycené mušky se chvějící?
Tu a tam zříme kus blankytné řízy
volně se nad námi stkvějící.
Tu a tam zdá se nám: Strhnem ty sítě,
Los, pavouk, jimiž nás obetkal,
a dáme se v odboj, úlisně, skrytě —
však v stínu skal
v své síti se houpáme zmoření, dusení dál.

Ó marné boje! Ó zápasy plané
vůči té Nutnosti děsící,
chytané stíny po zdi, jak vane
Osudu vichr zlý, bouřící!
Kyvadla v studni, mušky jen v síti,
a venku je radost, naděj a vznět,
zde zápasy o vše, co hluché zvem žití,
a nemůžem v před —
tak visíce kýváme v studni se Času a Prostoru dál.

FINIS.

Až v snů všech svých dohárání
uvidím svůj slední cíl,
jedno zbude v umírání:
Zda jsem v žití vskutku žil?

Řeknou mi to moje děti?
Řekne řada mojich knih?
Uslyším to v hlasné změti
soků nevlídných a zlých?

Však proč duch můj tím se trápí?
Splatím časnosti svůj dluh,
Satan — propůjčil jen kápi,
ale pod ní — byl vždy Bůh!

VEČER.

Barev žhavých tóny mroucí,
hasnoucí jich nádhera,
valné ticho, všemohoucí,
svaté kouzlo večera,
zase duši objímáte:
Faustův plášť mi chybí jen
vznésti se v ty sféry zlaté
jasný, volný, očistěn.

Nemám křídel, nemám pláště,
ubohý syn prachu, vím,
ale křivdy prost a záště,
láska že mým bohatstvím,
stejně povznésti se mohu
až k vám, hvězdy věčité,
letět . . . kam? . . . Ať třeba k Bohu
Já to vím — vy nevíte!

MLADÉMU SKLADATELI.

1.

Jdi, svět je před tebou — co máš v své duši,
co tebe rozdírá, co rve tě, co tě kruší,
jest velké poslání!
Ty hudbu máš — to ocean jest valný,
lov škeble, perle v něm — co útes tobě skalný?
jej obepluj, tě neraní.

Neb hudba všecko jest, je bouř i melodie,
kam srdce bázlivé i rekovské se skryje,
je Fidelio, Tristan jest!
Je smutek, jásot, vzkřek, je ples a opojení,
je velká moudrost a je tiché snění,
jest blýskavice hvězd!

Ty tóny divy jsou, z nich vzlétá anděl boží,
jenž k prahum věčnosti stesk člověčenstva složí,
to jásot, hymna, smír;
to paian duchu jest, jich velký povzlet k světlu,
v nich vidíš spásy zvěst i kárající metlu
v ten bouřný žití vír!

Jdi, svět je před tebou — jej podmaň, dobuď směle,
neb hudba sylfa jest, má hvězdu slávy v čele
a v srdcích stále zní,
že hoch, jenž dívku svou si vede od koncertu
a tiskne její páž, jen usmívá se v žertu
a hřešit nemůže — jen sní . .

∞ ∞ ∞

II.

Tvá duše zpívá — to je všecko již,
co tobě všední starost, trud a tíž,
co tvoje vězení a jeho mříž?
i tou se hudba na tě s nebe dívá,
tvá duše zpívá . . .

Vždyť celý kosmos — hudby jeden lad,
proč jen by člověk mřel v něm, stydnul, chlad'
to věčný povzlet je a žádný pád,
to boží dlaň všem otevřeně kývá . . .
tvá duše zpívá . . .

KLÁŠTERNÍ ZAHRADA.

Prázdna jest. V dál thyrsy thují
ku modrému nebi trčí,
kde je stezka ukazují,
pod nimi se ruže krčí;
bledé, choré, větrem zdrané,
s kterých ob čas lístek skane
mezi šedé, smutné smrčí . . .

Velké kouty u zdi plní
černý bez a jiné hloží,
mezi lopuchou se vlní
lobeček a dřevo boží,
a kde planý chmel se svíjí,
vztýčili si Kalvarii
mniši zbožní, důmyslní.

Vztýčili, však sotva jeden
přes den ukáže se tady,
celý sad co kletý eden
nechá hynouti své vnady;
málokdy se v zeleň chýlí
s škapulířem habit bílý
s konturami šedé brady.

Pustá Kalvarie pne se
v nebe prázdná, osamělá,
jíva bojácně se třese,
vzdychne olše rozšumělá.
Co tu bylo kdys a není!
Opuštění, zapomnění,
míst těch poesie celá.

Šel jsem kolem v letním žáru,
jako podjesení chladnou,
a vždy při tom suchopáru
snil jsem o srdcích, jež vadnou;
měly též své ideály,
vysoko je nad svět vzpjaly . . .
kde jich žeň? — Já nezřím žádnou

A já k srdci maně sáhnul . . .
Proč se zachvělo tak divně?
I já chtěl cos, po čem's práhnul
v mladosti dnech duch můj chtivě . . .
Jen ta Kalvarie holá
do mysli sen dávný volá
o té zakopané hřivně . . .

JARNÍ NOC.

Ostrý vánek zahnal v dálku temnou chmůru.
Hvězdy tryskly, všichni ptáci byli vzhůru:
jeden tiká v trávě, druhý na jabloni,
v samé zvonky květů perly svoje roní.

V malé chatce malým oknem světlo kmitá,
opozděná můra bílá kolem lítá,
přihlédnu blíž, okno z kořen, s tenkou svíčkou,
a v něm stojí mladá dívka nad rakvičkou.

Bledé dítě plavovlasé, šestnáct roku,
za sestru či za bratříčka slza v oku
velká chví se a na bílé ruce padá —
jaký smutek asi nese svěží, mladá!

V svaté úctě nad tím děckem šel jsem kolem,
stejně schvácen mírem dětským, dívčím bolem;
cítil jsem, co vykoupení i bol ztráty,
dívčí nevinnost a smrt že stejně svaty.

⸙ ⸙ ⸙

K TOBĚ!

K tobě letí každá touha snivá,
jež se jako děcko z plének dívá,
k tobě spěje každý vzdech i přání,
ať si vzchází den či noc se sklání.

K tobě víří myšlenek prach zlatý,
každý citů pohár vrchovatý,
k tobě plynou boly vše a snahy,
vlny v lázni, v níž plá prs tvůj nahý.

K tobě duní vášeň nespoutaná,
jak řev lvice po pramenu z rána
k tobě tichá láska utajená,
pěnička to z hnízda vyplašená.

K tobě všecko — a co mně tu zbude,
pírka v hnízdě, moje písně chudé,
nechtějí nic — ve větru se chvějí,
chyť je a jen vyslyš, co ti pějí.

RÁNO.

Má ráno puvab svuj,
jak nedotknutá miska alabastru,
když stojí před tebou
tak svěží, dýchá, voní,
ze dvě jen holubice,
Ticho a Požehnání,
z ní pijí.
Jich neplaš, dál jdi, nejsi-li jich hoden;
jen čistá duše muže oceniti
ten čistý, svěží, nedotknutý, svatý
puvab rána.

ŠKÁDLENÍ.

Říkali mi: „Starý brachu,
co chceš s láskou ještě?
vypadáš v tom jako krocan
ve přívalu deště.

Vše tak schlíplé, vše tak scíplé,
a přec tolik křiku,
nedělej se směšným bláznem,
zalez do kurníku!“

Vyslech' jsem to všecko klidně
v hrdé beznaději,
vím to všecko — však ty písně
stále srdcem chvějí.

Nedivte se, kdo se jednou
živé vody napil,
neustane, musí za ní,
jak už z mládí kvapil.

Jeho srdce fiolka jest
od růžové vůně,
v té to dýše manou ráje,
v té to věčně stůně.

Hoďte fiolku tu starou
třeba mezi smetí,
vůně byla v ní a věčně
díkem k nebi letí!

BALLADA PRO DOMO SUA.

„Tak, na tvé písni vše by hezké bylo" —
nejeden poslouchám hlas kritický —
„tak leccos by v tvé písni okouzlilo,
zní leccos vzdušně, prostě, básnicky,
ba v prostotě jsi skoro klassický;
jen jedno nezřím, nálad jednu pásku:
tu klidný jsi, tam bouřný, mystický" —
Jsem vždycky týž, nechť stokrát měním masku!

Tkám v píseň vše, čím srdce zabloudilo
a čím se lidské zachví na vždycky,
rád, jestli něco pravdivého skrylo
ať v modní frak či peplos antický.
O holi jdu, nevzletám nadlidsky . . .
Za motiv nejmenší dám všecko v sázku,
však s básní svou se nedru fysicky —
jsem vždycky týž, nechť stokrát měním masku!

Mám barvy rád, mně v nich se zalíbilo,
rád motiv perský mám i biblický,
leč v čem mé ryzí české srdce bilo,
že přemohlo i žár můj tropický

a vyznělo i přes škleb cynický,
to kladu nejvýš, největší svou lásku
tam vdech jsem, slední rytíř blanický, —
jsem vždycky týž, nechť stokrát měním masku!

POSLÁNÍ.

Vším chvěji se, jsemť právě Vrchlický.
To, čtenáři, vem sobě za pomlázku:
vždy česky vroucí, modní, sapfický —
však vždycky týž, nechť stokrát měním masku!

POHÁDKA.

Tak bába jednou dětem vyprávěla:
„To bylo jako dnes, tak rázem ztměla
se naše milá jizba dřevěná,
mrak černý jako příkrov v okně stanul
a zadunělo a blesk mnohý vzplanul
a bouře letla krajem příšerná.
A co jsem se tak v temnu zamyslila,
již bouř se převalila.“

Jak často, bábo, již spíš dávno v hrobě,
jsem připomněl tu zkazku tvoji sobě!
Ach, kolikrát se stměla duše mi
a šlehl blesk, hrom duněl, vichr kvílil,
já chvěl se nevěda, že v tom jsem sílil,
pil úkoj, svěžest, dýchal růžemi,
jen krůpěj slzná těm se v kalich slila —
a bouř se převalila . . .

V SNĚHU.

V sněhu září magnolie květ,
třešně šperk a úběl svítí v sněhu;
celý svět je stopen, vhroužen, vklet
v sněhu.

To jest z jara, později v leta běhu
vše se změní v oranž, purpur hned,
hraje v barev tisícerém žehu.

Zima přijde — sníh, kam stačí hled,
jistá výzva ku věčnosti břehu —
a zas římsa, les a celý svět
v sněhu.

NAŠE CESTY.

Tak cesty naše již se rozcházejí
a sotva sejdou se, dřív změniti
by musily se směry, jimiž spějí,
kde žití číš lze ještě zpěniti.

Má, přiznávám se, vyvětrala dávno
a málo co ji ještě rozpění,
jen tiš, kdy v přírodě tak božsky slavno
při šumu stromů a hvězd jiskření.

Již netrhám požitků zlaté plody,
leč by mi samy spadly do klína,
ni nebezpečné nehledám já brody,
já vím, co platí každá vteřina.

Já za vším vidím druhou taje stránku
a nechci nic a také nežádám,
bdít dovedu až ranních do červánků
a proto kráčím lidmi, světem sám.

Tak vidíš hochu — nelze dál jít spolu,
zde rozděluje neznámý nás bůh . . .
Ty radost chceš — já žití na vrcholu
ji nenašel. Jest uzavřen můj kruh.

LISTOPAD.

Na veřeje mých vrat
již klepe Listopad.

Co dělat? Plná číš
jen patří již v mou chýž.

Však zvědavosti cit
mne nutí otevřít.

Moh bych se mýlit přec
mysle již na konec . . .

Však špehýrku proč mám?
Nejdřív se podívám,

Bych nelitoval pak.
Co as tam uzří zrak?

Snad ne tu Zubatou,
na klid tak bohatou?

Ta není pro radost.
Vždy na tu času dost.

Pak sama, když se mře,
si vrata otevře.

A když ne okny, sem
si sletí — komínem.

Ba klíční dírkou v ráz
se protáhne, jde zas . . .

Nu, neotevru hned,
dřív budu přemýšlet:

Snad je to telegram,
že první výhru mám.

Však hloupost, nech to být,
musil bych losy mít,

zde papírku-li kus,
stačí na fidibus.

Láska? — ta v moji tiš,
věř, nezabloudí již.

Kdo jen by přišel, žel,
byl by jen — věřitel.

Tož neotevru přec,
jej nepustím v svou klec.

Či Muza? — Domněnky!
kde vzíti myšlenky,

Kde vzíti nálady,
rozmary, nápady?

To za mnou, mrtvo též.
Zdá se, přec otevřeš!

Jdu tiše, lehýnko
odkrývám okýnko.

Před vraty bos a tich
žebravý stojí mnich.

Na zádech nůši má
a stříhá ušima.

Ten sbírá po kraji,
kde lidé co dají.

Tvaroh i vajíčka,
máslo i chlebíčka.

Jej pustím, tím jsem jist,
že dobrý humorist.

O číši cos jsem řek?
Mnich přišel — jest mi vděk.

Jí nezhrdne, to vím,
rád rozdělím se s ním.

Jít nemá od mých vrat!
a chci již otvírat . . .

Dřív než jsem otevřel,
zas v špehýrku jsem zřel.

Mnich zmizel jako sen.
Či byl to přelud jen?

Či rozmrzel se tím
mým dlouhým váháním?

Či v posled na to pad,
co mohl bych mu dát,

Snad starý rukopis,
jejž neudal jsem kdys?

Snad houf rezatých per?
Jdi, mníšku, kat tě sper!

Však zbyla zvědavost,
kam zmizel divný host.

Tož zas, pln naděje,
otvírám veřeje.

Kdo zde? . . . Sloup šedých mlh,
až jimi zrak mi zvlh.

Plod rudých řeřabin
kdos vrh mi v chodby stín.

Šperk listů — barev směs,
jak podzimní má les.

Hrst květů uvadlých,
kam chlad strnišťat dých.

Babího leta nit,
jež padla na pažit.

„Chceš věčně žíti?“ hlas.
Nic víc, já zavřel zas.

Tak slavil do mých vrat
svůj vjezd pan Listopad.

Přec onen mnich to byl,
jenž dřív sem zabloudil.

Zřím nůši v zášeří
stát v stínu u dveří.

V ní, než tma po lese,
on všecko odnese.

Mé duše hlubiny,
a víry, mělčiny,

a všecky naděje,
než kohout zapěje.

Sny všecky přidá k nim,
vzlet k metám nejvyšším.

Kritiků líbeznost,
již po mne vrhli, kost,

i lauru suchou snět
od spolků, od Besed.

Jich fráse, pochvaly,
diplomů futrály!

Však sneseme se již,
to dobrý celkem muž.

Já s lahví v ruce prál:
„pojď bych tě uvítal.

Co platno? Již jsi tu,
jak nemít soucitu.

Však řeknu na konec,
to mnoho není přec,

Co odtud odneseš,
ať třeba Satan jseš!

Co dávám ti a mám,
přec vypiji v sled sám!“

Tak slavil do mých vrat
svůj vjezd — pan Listopad.

JESEŇ LÁSKY.

To slunce má tak divný, žlutý svit
a hustou mlhou těžko, kalně svítí.
Chví na modrých se hroznech rosný .třpyt —
tak z pavučin, které se všady chytí
a do vlasů nám hází mnohou niti.
Tím osvětlením bílá pleť tvá kdysi
na šíji, pažích plá tak znaveně,
jak z thyrsů úponky tu z vlasů visí
a oko teskně hoří . . . ztlumeně
tvé srdce bije . . . Nebude již bouře,
jen spousta mlh a pruh šedého kouře.

TAJ MĚSÍCE A BÁSNÍKA.

Tvé báje škrtla věda, měsíci!
Přec stejně krásný pláš a zářící
nad lesy, lukami a rybníky,
jak zlatý štít, jak démant veliký.

A přece oko v tobě vyhlídá
staříka vidět s harfou, Davida,
a muže s chvoštem nebo lucernou,
jíž ozařuje cestu příšernou.

Ty pustý světe skalných výmolu,
ty škváro bílá, cosi pospolu
nás víže, jedna svatá illuse,
že oběma je sladčej do chůze.

Jak tobě, i mé písni děje se:
mnou časem skutečnost jen zatřese
a zrovna jak ty hluchá škvára jsem,
jež neví, proč jen spadla na tu zem.

Však sotva píseň zapěji, tu hned
jest vlídnější a půvabnější svět,
jak ty kdy zapláš — a v tom celý taj,
jak ty i básník přetvoří zem v ráj!

BOUŘE.

Zřel jsem bouři na jezeru:
tancovaly vlny v šeru
a blesk, který do nich sjel,
jenom zasyčel a mřel.

Šťastný blesku! To je žití
takto zaplát, takto mříti!
ohněm takto zaplanout,
změřit prostor, zčeřit proud!

A já ptal se: Co tys věřil?
co jsi změřil, co jsi zčeřil?! —
Spadl's kapka do listí . . .
a já chvěl se závistí.

TOUHA.

Lidská touho! Kde tvé věčné zdroje jsou?
Jak jsi škrcena a sklána ve jhu tmou!
Jakými se mračny probíjíš?
Na křídlech jen vlastních vzdechů spíš!

Vládly kdysi víra,láska s nadějí . . .
Mrtvy všecky v egoismu závěji,
tys jen zbyla — věčný světa ruch —
vzrosteš na vůli — a pak jsi bůh!

SLOKY.

Ne, necháme nic tu za sebou,
i nejsvětější chvíle prchá mžikem;
co slávy hlahol jest? co s davů křikem?
co s pláčem běd? s obětí velebou?

I šílený vzlyk slední zoufalosti
jak první děcka výkřik vyzní v prázdnu . . .
je opravdu svět velkou scenou bláznů?
Co je tu pevné v stálé ztrnulosti?

Nuž klidně odevzdej se velké změně,
tma za tebou jak před tebou vždy byla . . .
Co písně vzdech? Ji noc již pohltila
jak všecko hltá dnes a zítra, denně . . .

NAUČENÍ.

Život plyne, život mine,
co s ním, brachu, dále chceš?
dnes to tak a zítra jiné,
pravdu za vším nalezneš!

A ta zlá jest a vždy hrozná,
mám ji preparovat snad?
jednou si to člověk dozná:
život je to, co máš rád.

Pokud rád máš — vyhráno je,
všecko nach a duha jest,
pak jsou milé všecky boje,
pak jest cenná vzpruha — čest.

Obracej to, jak chceš, synu,
větší moudrost nelze brát;
k slunci chceš se vznésti v stínu?
Musíš někoho mít rád!

NEBE V OHNI.

To bylo náhle jako zjevení:
kol celé nebe stálo v plameni,
jak za horami hořelo by kdes,
a v odlesku tom kraj plál, ves i les.

Byl červánek to, co tu šlehlo v zor,
byl roztříštěný jakýs meteor,
jenž v zhasínání vznítil nebe, zem,
co mizel v daleku a prostorem?

Kdo poví to? i racka peruť mdlá
tím nachem zasahnutá zableskla
pod nebem ohnivý jak karneol,
ty řek' bys, nach ten z polu plál až v pól.

Pak bled' a has' — jak peruť anděla,
jenž odlétá . . . až zmizel docela,
zem stměla se a zvážněl kraj i luh.
Však v srdcích co tu zbylo dum a tuch!

Ten myslil zlé a kruté na časy,
ten snil, kýs démon zem chyt' za vlasy,
by uděšenou prostorem dál vlék'.
Nic . . . ticho, šer . . . však moře myšlenek!

U MOŘE.

Kalné vlny, valné vlny,
co vše jste mi vyprávěly,
když mé touhy bouře plny
po prvé nad vámi spěly.

Zřím ten den a chvíli onu
paměti své ve zrcadle,
zřím ta mračna v prudkém honu —
proč dnes vše mi shaslé, zvadlé?

Neviděl jsem ještě moře,
z dálky jen jsem hukot slyšel,
narážeti jako oře
vlny — příboj právě přišel.

Slavně vlna valila se
s bílou třísní na vrcholu,
jasná pěna zkalila se,
vlna přehoupla se dolů.

Za ní druhá spěla, hřměla,
tříštila se o balvany,
symfonie zvuků celá
a vše zvuky z živlů stkány!

I to racka křídlo čilé
sotva do vln vnořilo se,
pálo jasem nad sníh bílé,
zahořelo v žhavé rose.

Jedna zdraná plachta sama
jak má touha tkvěla v dálce
a já řek' si: Jaké drama
prožili v té živlů válce? —

Všecko v mysl vrací se mi,
velkých vln i mračen rysy . . .
jen ta plachta nechce k zemi,
v dálce sama tkví a visí.

PÍSEŇ.

Jen zadívej se do růže,
až mha tvé oko přemůže;
těch lístků věčné spirály
se hloubí dál a dál,
jako by těsněj svíraly
své tajemství — tvůj žal!

A poznáš vše a najdeš klíč
a pochopíš svůj pud a chtíč.
Ta růže voní v taji svém,
to přece není sen!
To život; tak jej cti a vem
a dál jdi spokojen!

KARANTÉNA.

Nejen karanténa duší,
karantena kapsy jest,
nechť i tato tebe kruší
i tu dlužno tiše nést.

Co tu každá měkkost, tklivost?
Odhoď tíž zbytečných dum;
mníš, že bůh dal trpělivost
ovcím jen a telatům?

Každý z nás ji v sobě nosí,
jeden dost a druhý nic,
proto blázen, kdo zrak rosí,
kdo se střílí — ještě víc!

K vůli tobě na orloji
ani rafij nehne se,
a jen silný po zlém boji
hrdě hlavu povznese.

Plamen ještě nezachvátí,
po tobě byť stokrát šleh',
šťastní blázni jsou neb svatí,
nikdo jiný z lidí všech.

Ovšem — karantena trápí,
konce nemá, čert ji sper,
však tu večer, mnich, jde s kápí,
blíží se již svatvečer.

Slavné ducha utišení,
a v tom všecka moudrost jest,
kde nic není, tam nic není,
dvakrát tři jest vždycky šest.

V sled co z všeho? — Vyndej tiše
poesie růženec —
vem pár zrnek . . . postaň v pýše,
co jsi — budeš na konec!

BALADA O VLKODLAKU.

Za tebou jde. Kde se vzal,
nevíš, a krev z žil ti bral,
u kolébky tvé již stál.

V prvním dětství na tě pad',
za stohem skryt, v stínu vrat,
v stínu chodí napořád.

Je to šelma, je to mrak?
je to zmok, či je to pták?
On je pán, tys pouhý vrak.

Ale musíš jít s ním v řež —
marný odpor! Stůj či běž,
ty jsi mlha — on je věž.

O tu věž se rozdrtíš,
v ruce lásky, slávy číš,
sotva jemu v oko zříš.

Jenom vydrž — to vše jest —
obejme tě — jen to snést!
on má tíhu, ty máš pěsť!

Ty jsi duch, on tlak a zem,
ty jsi sdílný — on je něm,
ptáš se, kdo jest? — ‚Úzkost jen!‘

Úzkost před sebou — ne víc —
zdrť ji — houkni z plných plic,
zář vzplá z jeho zřítelnic.

Celý zápas ten byl sen,
kapky krve vidíš jen
a jdeš k světlu — svoboden!

BALADA O HARPYJÍCH.

I tuto chasu dobře znám
a těžké zápasy s ní mám.

Ty z duše sprahlých rokytí
se jako feny vyřítí.

Půl ptáci, polo ženy jsou
však s hrudí slizkou, ochablou.

Jen Danta vzpomeň, Virgila,
to chasa šklebná, prohnilá.

Jak zástupem se přihnaly,
vše v tobě hnusně pokálí.

To výčitek je pustá směs,
tvá duše, zdivočelý les,

je živí; odtud vzlétají
a trus ti v kvas tvůj metají.

Co radost zve se, potřísní
a plivají tvých do písní,

že to, co zval jsi ideál,
je bída, nicota a žal.

Zlých Park jsou směšné paskvily,
však stačí, by tě zranily.

Je udolat? Toť sprostý hmyz,
však nejhorší jest jejich hryz.

Toť vši v tvé Psychy kožichu,
však okřídlené. Po tichu

jak netopýři vzpnou se v let
a otráví ti celý svět.

Jen čistá duše dítěte
je rozptýlí a rozmete.

Jen vůle lepším ještě být
jich křídel schvátí vír a chvit.

Ty zničiti, čím tobě pak
jest litá saň a vlkodlak!

BALADA O SANI.

Ať svítá, ať se setmívá,
saň divoká a zuřivá
ve hloubi ňader spočívá.

Ji vzbuditi se vždycky chraň,
tvůj mozek rozhlodá i skráň.
Ždá věčné Fatum svoji daň.

Stín dumy, zvuku ozvěna
se mihne, saň je vzbuzena,
se vztyčí zlá i plamenná.

A slintá kol a chrlí jed,
až zacelený dávno vřed
začíná znova krvácet.

Ven vyrazí a u tvých cest
se vztýčí, nezná řád a čest,
vše zničí, čím's chtěl růst a kvést.

Ji jmenuj vášeň, jmenuj chtíč,
než zvíš, již budeš její míč,
ty obětí, tvůj ona dříč.

Zde Jiřím bysi býti měl,
jenž rozum, kopí, před ní střel,
ji zdeptal, vítězný dál jel!

TAK HLUBOKO.

Tak hluboko jsem tedy pad'?
se často ptám na dně své propasti,
kol vyje vlk, ten sluje Hlad
a nikde účasti.

Tu nad sebou slýchám neznámý hlas:
Co hluboko, co vysoko zveš?
Ať mračí se Bůh, ať chechtá se Ďas,
ve všem jen s e b e nalezneš!

Co hluboko, co vysoko jen?
Svět řekne pád a byl to vzlet,
jen když byl visionů pln sen,
když mohl's milovat a pět.

A hlasu tomu rozumím.
Ó plujte oblaky vysoko!
splynete stejně v šero a dým —
jak rád jsem, že jsem tak hluboko!

TIŠ.

Nu, tak se jednou zastavíš,
vše projdeš kol a kol,
tu stejný ruch, jen v srdci tiš,
spí i ten starý bol.
Svou cestou jde vše klidně zde,
žhne nebe, jásá dol.

Hodin se rafij nestaví
jde tichou drahou dál,
a orloj zní — co duše sní:
je blíž tvůj ideál?
Snad o píď přec? — jak vyhnanec
tu sedíš — snů jen král.

Mníš, spadne ti cos do klína?
Nuž mozkem jenom hni!
Co platno? Vůle usíná,
a duše — dále sní!
Ach, kde jesť čin? Na zdi jen stín . . .
a orloj duní . . . zní!

MODLITBA.

Střelený pták
jest láska moje,
tonoucí vrak
v peřejí roje,
hasnoucí lucerna,
noc když tu příšerná
ó půjč jí světlo svoje!

Ptáčeti štít
dej, ať se chytí!
Vraku přej klid,
nežli se zřítí!
Svítilnu výše vztyč,
ať nejsem lehký míč
v to divé vlnobití!

PŘED SOUDEM.

Před soudem, zdálo se mi, že jsem stál:
na jednu váhy mísku anděl dal
mé srdce plesnivé a skoro tlící,
však vždycky veselé a milující.

Na druhou dal mé knihy — pěkný stoh,
jazýčkem váhy šinul víc než moh',
leč knihy pachem doby splaskly, zbledly,
mé srdce vyvážiti nedovedly . . .

OSAMĚNÍ.*)

V shonu davů, lidstva vření
náhle cítíš osamění,
náhle ptáš se: Co tu chceš?
kam se řítíš, a kam jdeš?

Toužíš uniknouti všemu.
Pohlédni v dno srdci svému
a dav — tříšť vzdálených ech —
klidný jdeš v těch zástupech.

Co to bylo? Smrt snad sáhla
po tobě, by v důl tě stáhla?
přelud smyslů — pouze stín
věčnosti snad ze hlubin? —

Přešlo to, svět tone v jase,
dav dál šumí, vře, hřmí zase,
a ty hrdý projdeš jím
s myšlenkou svou, tajem svým

Projdeš — o samotě doma
proč ti záchvěv pohne rtoma?
slabost chvilky — však ten stín
co chtěl věčna ze hlubin?

*) Poslední báseň psaná před nemocí.

FINALE

Když vidím knih svých řad,
ja mohu klidně spat.
Co moh jsem udělat,
    zde jest!
a nedám si již rvát
své jméno ni svou čest

OBSAH.

Strana

Strana

JOS. [illegible] PRAHA [illegible]
TOVÁRNA NA ZBOŽÍ KNIHAŘSKÉ